

## **Klage på Eidsvoll kommune – påstand om brudd på CRPD og annen lovgivning ved planlagt flytting av beboere ved Påsejordnet bofellesskap**

Jeg er pårørende til Eli ....., som bor ved Påsejordnet bofellesskap for personer med demens i Eidsvoll kommune. Jeg har fullmakt fra henne og fra verger til flere av de øvrige beboerne til å fremme denne klagen. Fullmakter følger vedlagt.

Vi mener Eidsvoll kommune bryter både lovverk og grunnleggende menneskerettigheter etter CRPD. Den planlagte flyttingen av beboerne – mot deres uttrykte vilje og uten nødvendig medvirkning – kan ikke gjennomføres på lovlig grunnlag.

Vi anfører følgende:

### **1. Manglende brukermedvirkning – brudd på pasient- og brukerrettighetsloven § 3-1**

Kommunen har ikke ivaretatt beboernes og pårørendes lovfestede rett til medvirkning. Det har ikke vært dialog, informasjonsutveksling eller reell involvering i forkant av beslutningen om flytting. At beboerne ikke ønsker å flytte, er ikke tillagt vekt noe sted.

Fraværet av brukermedvirkning medfører at saksbehandlingsgrunnlaget er mangelfullt og skjevt. Lovkrav er ikke fulgt.

### **2. Manglende saklig grunn for oppsigelse av husleiekontrakter – brudd på husleieloven**

Beboerne ved Påsejordnet er leietakere med gyldige husleiekontrakter, enkelte med varighet til 2027 og 2028. Kommunen hevder at omgjøring av bygget til barneavlastning gir saklig grunn til oppsigelse etter husleieloven § 9-5 bokstav d.

Vi bestrider dette. En vurdering av saklighet skal veie utleiers behov mot ulempene for leietaker. For mennesker med demens er disse ulempene potensielt svært alvorlige:

- Økt dødelighet kort tid etter flytting til institusjon.
- Dokumentert «relocation stress syndrome»/«transfer trauma»: funksjonsfall, forverret angst, depresjon, forvirring, søvnproblemer og økt agitasjon.
- Risiko for tap av appetitt, økt fallfare, svekket mobilitet og generell helsenedgang.

Forskning viser entydig at flytting av personer med demens – spesielt uønsket flytting – er forbundet med betydelige helsemessige konsekvenser og forringet livskvalitet. Dette gjør at ulempene for beboerne er langt større enn eventuelle økonomiske hensyn for kommunen.

Det er derfor ikke grunnlag for å anse oppsigelsene som saklige.

Kommunen bør la beboerne bli boende i sine hjem til naturlig frafall eller medisinsk begrunnet flytting blir nødvendig. Det er også vist seg økonomisk mulig å finne andre alternativer, jf. alternative budsjettforslag fremmet politisk for 2026.

### **Forskning om bofellesskapets størrelse**

Kommunen hevder at større enheter som VIBO vil gi bedre tjenester. Dette er ikke støttet av forskning. NTNU Samfunnsforskning (2021) viser at store bofellesskap *ikke* gir bedre fagmiljø eller trivsel for beboere, og at mindre enheter gir større stabilitet og trygghet.

Ansatte og fagforeninger har heller ikke blitt hørt, og tillitsvalgte i Sykepleierforbundet og Fagforbundet i kommunen har uttrykt sterk bekymring.

### **3. Brudd på CRPD artikkel 19 – retten til å velge bosted**

Beboerne ved Påsejordet har ulike demensdiagnoser og omfattes av CRPD, som nå er inkorporert i norsk lov. Etter artikkel 19(a) har mennesker med nedsatt funksjonsevne rett til å velge hvor og med hvem de skal bo, på lik linje med andre.

Beboerne har entydig uttrykt at de ønsker å bli boende på Påsejordet. Dette er dokumentert i vedlagt erklæring fra beboere og pårørende.

#### **Om bygningsmessige forskjeller**

Påsejordet er utformet for å være hjemlig og trygt for mennesker med demens, med:

- små avdelinger
- alt på ett plan
- lyse og åpne fellesområder
- stor skjermet sansehage

VIBO derimot er et institusjonsliknende bygg, integrert med et stort sykehjem, fordelt på flere etasjer, uten tilsvarende tilrettelegging. Beboerne er ikke garantert å havne på samme avdeling som dagens naboer, noe som vil gi uro og mistrivsel.

Bemanningen på VIBO planlegges halvert sammenlignet med dagens bemanning på Påsejordet. Det kan ikke anses faglig forsvarlig.

#### **Likestillings- og diskrimineringsombudets vurderinger i tilsvarende saker**

Ombudet har i tidligere tilsyn (Randaberg kommune) presisert at institusjon ikke defineres av byggets tittel, men av:

- antall boenheter
- rigiditet i rutiner
- grad av kontroll over dagligliv
- samlokalisering med institusjonelle funksjoner
- mangel på nærhet til lokalmiljøet

Alt dette taler for at VIBO er en institusjonsliknende boform, og at flyttingen strider mot artikkel 19.

### **4. Risiko for tvang og forskjellsbehandling – brudd på CRPD artikkel 12, 14 og 15**

Kommunen har sagt at ingen skal flyttes med tvang. Likevel har kommunalsjef uttalt at «tjenestene flyttes til VIBO, så da blir tilbudet også flyttet», noe som signaliserer at beboere som velger å bli boende kan miste nødvendige tjenester.

Dette kan innebære indirekte tvang, og det gir grunn til alvorlig bekymring.

Å flytte personer med nedsatt funksjonsevne uten medisinsk grunn er et brudd på selvbestemmelse og retten til å leve et selvstendig liv.

## **5. Mangelfullt saksgrunnlag – alvorlige saksbehandlingsfeil**

Beslutningen om omstrukturering bygger på Agenda Kaupang-rapporten som kun vurderer økonomisk effektivisering. Det er:

- ingen vurdering av faglig forsvarlighet
- ingen vurdering av konsekvenser for beboere
- ingen involvering av brukere
- minimal involvering av ansatte og fagforeninger

Dette innebærer en alvorlig mangel i kommunens saksbehandling og strider mot krav om faglig forsvarlighet og helhetlige vurderinger.

## **Avslutning**

Vi har tidligere klart å stanse et tilsvarende forslag gjennom budsjettprosessen for 2025, men kommunen fremmet det på nytt i budsjett for 2026, og det er vedtatt en flytting innen 01.01.2027.

Vi forventer snart oppsigelsesvedtak, og varsler Diskrimineringsnemnda allerede nå på grunn av lang saksbehandlingstid.

Eidsvoll kommune behandler mennesker med demens som om de ikke har samme rettigheter og menneskeverd som andre. De fleste beboerne er i livets siste fase og fortjener ro, trygghet og verdighet – ikke å behandles som pakker som kan flyttes for å effektivisere driften.

Vi ber Diskrimineringsnemnda vurdere kommunens saksbehandling og om beboernes menneskerettigheter er ivaretatt.

På vegne av pårørende og beboere ved Påsejordet bofellesskap

**Eira Nybø**